

DOMOVINA

P. n. Licealna knjižnica

Ljubljanska cesta 2, II. drž. gimnazija

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrletno Din 6.—, polletno Din 12.—,
nedeletno Din 24.—.

Zamorca perejo

Kdo se ne bi spominjal, kaj vse so klerikalci obljubljali za časa volilne borbe, ako zmagajo. Po shodih ter od moža do moža so razni agitatorji obetali vse, kar so si ljudje po pameti ali nespameti želeli: da bomo dobili avtonomijo, da se bodo davki znižali, da bo slovensko vojaštvo služilo samo v Sloveniji in še mnogo takšnega. Po skritih, od sveta odrezanih krajih so zaupniki SLS razlagali volilcem, da bo dr. Korošec znižal cene, odpravil davke in zapiral šole. Obljubljal se je, kar se je zdelo, da bodo ljudje v dočasnem kraju prebavili.

Klerikalna zmaga je pokazala, da je pri nas še večina ljudstva politično nedorasla in otroško nevedna, ker so ljudje verjeli tudi najbolj bedastim obljubam.

Zmaga Koroščeve stranke je bila tako sijajna, kakor je gotovo niso voditelji SLS sami pričakovali. Od 26 slovenskih poslancev so jih dobili 21. Klerikalnih poslancev dolžnost bi bila sedaj, da svoje obljube izpolnijo, saj so klerikalni agitatorji marsikje z vso gotovostjo zatrjevali, da je izpolnitev obljub po klerikalni zmagi gotova stvar.

Na razne očitke, da se doslej klerikalne obljube le niso izpolnile, temveč da se dogaja ravno nasprotno, se je „Slovenec“ silno raztogotil in dokazoval, da tudi pri dobri volji ni bilo mogoče ničesar napraviti. To radi verjamemo. Toda ne gre za to, temveč mi hočemo samo pribiti, da so klerikalci nesramno zlorabljali lahkovernost našega ljudstva in da so zmagali le z lažnimi obljubami, ki jih je ljudstvo vzelo za sveto resnico. Ako bi klerikalci pošteno mislili in vršili volilno borbo v onih mejah, ki se pač lahko zahtevajo tudi za časa volitev, ne bi obljubljali vsega, kar si ljudstvo v svoji preprostosti želi in kar bi mu često bilo celo v veliko škodo. Zlasti se je vršila nepoštena agitacija, kakor smo že omenili, po odročnih vaseh. K takim obljubam pripominjamo mimogrede, da hočejo biti klerikalci v Ljubljani prvoborniki slovenske kulture.

Pa ne samo obljube so padle v vodo, temveč so klerikalci tudi oni, ki so posredno krivi, da se razmere razvijajo nasprotno njihovim obljubam. Ogromnega povišanja davkov so posredno krivi tudi klerikalci, ki so omogočili reakcionarno samoradikalno vlado, ki je osrečila Slovenijo s povišanjem zemljiškega davka od 6 milijonov na 36 milijonov dinarjev. Kadar bodo klerikalni volilci plačevali višje davke, naj se spomnijo, s kakim navdušenjem so basali svoje kroglice v klerikalne skrinjice.

Da pa bo vsakomur jasno, da so res klerikalci pripomogli k samoradikalni vladi, navajamo iz tako zvanega „Markovega proto-

kola“, to je sporazuma med radikalci na eni strani ter slovenskimi klerikalci, radičevci in bosanskimi mohamedanci na drugi strani, nastopni odstavek: *Zastopniki Hrvatske republikanske kmečke, Slovenske ljudske in Bosanske muslimanske stranke bodo v narodni skupščini s svojim ravnanjem omogočili radikalcem izvolitev skupščinskega predsednika in sestavo radikalne enotne vlade.*

Ta „Markov protokol“ so objavili tudi klerikalni časopisi. Seveda se klerikalci sedaj na vse načine izvijajo, toda to se pravi prati zamorca, ki ostane vedno črn. *Klerikalna skrivnja ostane, da bo moralo slovensko ljudstvo plačati namesto 6 milijonov 36 milijonov dinarjev zemljiškega davka.* K temu pride še kuluk in povišanje drugih davčin. Vsaka lahkomišelnost se maščuje in tako se bridko maščuje tudi lahkomišelnost večine slovenskih volilcev ne samo nad njimi samimi, temveč moramo, žal, trpeti zaradi nepremišljenosti drugih tudi mi, ki nismo šli za klerikalci.

Tržaška Jadranska banka v italijanskih rokah

Naše neodrešene brate v Primorju je zadel izza požigov Narodnih domov s strani fašistov te dni najhujši udarec, ki so ga pa zakrivali domači ljudje rojaki. Največji naš primorski denarni zavod *Jadranska banka* v Trstu, ki bi lahko bila in bi morala biti našim tamošnjim rojakom trdna opora, je prišla v italijanske roke.

Občni zbor *Jadranske banke* v Trstu, ki se je vršil v soboto in na katerem se je izvršila izročitev zavoda fašistom, je razkril tudi čudno gospodarstvo v tej banki. Upravni svetniki in direktorji banke so dajali sebi in svojim podjetjem posojila brez kritja. Izrabljali so denar vlagatelj v osebne koristi in ga deloma zapravili. Vrhu tega so se vršile še druge zlorabe. Pri takem gospodarstvu znaša izguba banke v letih 1921. in 1922. ogromno vsoto nad 33 milijonov lir, ali okrog 530 milijonov naših kron.

Izgubljene so vse rezerve in vsa delniška glavica. Delnice tržaške *Jadranske banke* so torej postale kos papirja brez vrednosti in delničarji, sami naši ljudje, se lahko obrišejo za ogromne vrednosti. Saj mnogi delničarji niti pravočasno niso mogli zvedeti, kdaj se vrši občni zbor ter se ga sploh niso udeležili, da bi mogli braniti svoje interese. Ne samo to, da so delnice prišle ob vso veljavo, temveč se delničarjem ni dovolilo niti ugotoviti, kdo je zakrivil polom.

Hujši udarec za primorske rojake, nego je izguba delnic, pa je gotovo ta, da je vod-

stvo banke z generalnim ravnateljem *Kamenarovičem* na čelu omogočilo — pač radi poloma — izročitev zavoda v italijanske fašistske roke. V *Jadranski banki*, ki bi morala biti slovenska trdnjava v Trstu, bodo komandirali fašisti, torej somišljeniki onih, ki so pobijali v Primorju naše ljudi in požigali Narodne domove.

Naši rojaki v Istri, Dalmaciji, Trstu, Gorici majejo nejeverno z glavami: Ali je kaj takega mogoče? Ali je bilo res mogoče pripraviti do poloma prej tako krepko stoječ denarni zavod? Ali je mogoče, da so danes jugoslovenski delničarji, pravi lastniki zavoda, izbačeni, da so njihove delnice brez vrednosti, a da je zavod sedaj v fašistovskih rokah?

Glavni ravnatelj *Kamenarovič*, pač tudi glavni povzročitelj, da imamo sedaj v Trstu italijansko „*Banca Adriatica*“, je hotel lani z znanimi dolgimi „*Poslanimi*“ v raznih listih učiti morale druge. Mnogo si je upal mož, ki ima toliko masla na glavi. Njega ne bodo blagoslavljali neodrešeni Primorci, ki morajo doživljati nesreče še od lastnih rojakov.

Politični pregled

Prošla nedelja nam je prinesla senzacijo, ker so klerikalni in radičevski listi objavili tako zvani

Markov protokol.

t. j. zapisnik, sestavljen in podpisan v Zagrebu 13. aprila t. l. od zastopnikov srbske radikalne, bosanske muslimanske, hrvatske kmetjsko-republikanske in slovenske klerikalne stranke. Za slovensko klerikalno stranko sta se podpisala gg. dr. Brejc in Smodej. Protokol je dobil ime „*Markov protokol*“ zato, ker ga je v imenu radikalcev podpisal predsednik radikalnega skupščinskega kluba *Marko Gjuričić*. Po tem protokolu se je dosegel tako zvani predsporazum med radikalci z ene ter klerikalci, radičevci in muslimani z druge strani. Ta predsporazum je nad vse značilen za politiko naših klerikalcev. Oni so se obvezali, da bodo omogočili vlado, sestavljeno iz samih radikalcev, brez demokratov. To je velikanska usluga, dobili bi pa klerikalci od vlade za to uslugo samo — malenkosti, ki niti omembe niso vredne. Pa še teli drobtinic radikalci niso dali, temveč so se — ko so bili v sedlu — lepo združili z makedonskimi Turki in vojvodinskimi Nemci, ki so jim dali svoje glasove na razpolago in tako radikalci lepo sami vladajo na veliko škodo ljudstva in države — po zaslugi naših klerikalcev in njihovih zagrebških in sarajevskih zavetnikov.

Seveda se klerikalci sedaj hudujejo, ko so izprevideli, da so bili

naravnost ogoljujanti,

ker radikalci na nje prav nič ne dajo in se niti ne zmenijo za nje. Zato so objavili Markov protokol, ki bi moral ostati po dogovoru tajen. Radikalci se pa njihovi jezi smejejo in norčuje se iz njih vsa politična javnost v državi, ker se iz protokola vidi, da klerikalcem ni šlo za drugo kakor samo in edino za to, da bi njihovi voditelji prišli na vplivna mesta v javni upravi. Od tega pa ljudstvo ne bi imelo niti najmanjše koristi, pač pa ima od samoradikalne vlade veliko škodo, za kar se naj zahvali klerikalnim poslancem, ki so omogočili postavitve samoradikalne vlade.

Italija postaja vedno večja sovražnica naše države in našega naroda. Peto povojno leto se že bliža koncu, vsa mejna vprašanja v Evropi so že rešena in urejena, samo

Italija dela izjemo

in drži še danes v svojih krempljih naše sušsko pristanišče Baroš in tudi Reki, ki je svobodna država, ne dovoli, da bi se sama upravljala, temveč vodijo njeno upravo italijanski karabinijerji in fašisti. Reko bi Italija rada proglasila za svojo last, četudi je že s svojim podpisom na rapalski pogodbi priznala neodvisnost reške države. Mednarodne pogodbe so do sedaj prelomili samo Nemci — v belgijskem slučaju ob začetku vojne — in sedaj jim hočejo slediti Italijani, ki imajo sicer vedno polna usta o visoki svoji kulturi.

Z veliko pozornostjo se pričakuje začetek in potek

konference Male antante v Sinaji,

kjer se snidejo koncem tega meseca zunanji ministri: jugoslovanski, češkoslovaški in romunski. Pri tej priliki se bodo razpravljala zelo važna vprašanja, med drugim tudi obnovitev odnošajev z Rusijo in o Albaniji, ki bi se rada pridružila Mali antanti. Glede Rusije je stvar taka, da si pri nas vsi želijo obnovitve rednih odnošajev, Romunija se pa Rusije boji zaradi Besarabije, ki jo bo Rusija prej ali slej poizkušala dobiti nazaj. Mi lahko obnovimo odnošaje s slovansko Rusijo tudi

brez Romunije, ker naša zveza z Romunijo se nanaša tako in tako samo na čuvanje mirovnihih pogodb z Bolgarsko in Madžarsko.

Glede Albanije je pa stvar taka, da večina albanskega ljudstva uvideva

potrebo prijateljstva z Jugoslavijo,

ki je edini albanski sosed, ki mu je albanska samostanost v korist in jo bo zato vedno branil. Grki, ki tudi mejijo na Albanijo, bi se radi polastili velikega dela te dežele in Italija bi se tudi rada polastila albanskega morskoga obrežja, da bi še bolj zaprla na morju nas. Iz teh razlogov je naravno, da Albanci ne marajo niti Grkov niti Italijanov, pač pa iščejo prijateljstva z nami. Zastopnik naše države bo na konferenci Male antante v Sinaji gotovo podpiral predloge albanske vlade, ker je njih sprejem koristen tudi za nas.

Zaradi Nemčije so postali že prav napeti

odnošaji med Anglijo in Francijo,

ker se angleška vlada ni strinjala popolnoma s postopanjem Francije z Nemčijo. Napetost med obema zapadnima velesilama je že bila prav velika in to nikakor ni šlo v račun državam Male antante, ki si želijo enotnega nastopa zaveznikov proti Nemčiji in češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je odpotoval — v sporazumu z našo in romunsko vlado — v Pariz in London, kjer je prav uspešno posredoval med stališčem francoske in angleške vlade. Podoba je, da se je spor že močno ublažil. To je velik zunanjepolitični uspeh Male antante, ker proti Nemčiji mora ostati Evropa enotna in odločna. Nemčija je hudo grešila in mora biti kaznovana tako, da ji nikdar več ne pride na misel tako grešiti na človeštvu!

Dopisi

GORENJA VAS V POLJANSKI DOLINI.

Naši nasprotniki klerikalci nas ne morejo pustiti na miru, zdaj iztegne ta zdaj oni svoj strupeni jezik in išče, kje in kako bi staknil na nas kak madež ter nam naprtl vsak greh, ki ga sami zagreše. Ker tudi naš župnik Joža vidi v nas le pohujšljivce, ki smo vsega krivi,

celo klerikalnih nerodnosti, lopovščin ter pregreh proti šesti božji zapovedi in ker so naše pristaše, sokolske članice in naraščaj brez vsakega povoda začeli dejansko napadati, smo prisiljeni, da stopimo na plan in iznesemo v javnost marsikaj, kar bi pod plaščem krščanskega usmiljenja in iz ljubezni do bližnjega zamolčali. Svet naj sliši, kakšni so naši klerikalci in kako imajo nasmeteno pred svojim pragom, kjer bi imel »Domoljub« dovoli pometanja. Ena najpobožnejših in župniku Joži najvdanejših hiš je gotovo Kumrova na Trati. Posesniku te hiše pravijo »božji furman«, ker prevaža duhovnike na razne duhovniške konference in tudi drugače. Človek bi mislil, da je v taki hiši pohlevnost in prava ljubezen doma, posebno še, ker v tako hišo pogostoma zahajajo gospodje duhovniki, ki gotovo govore le o kaj lepem, o čistosti, ponižnosti in potrpljenju. Pa je, žal, ravno narobe. Dekla iz te hiše, najvernejša Marijina devica, baje celo prednica, je našo članico dejansko napadla in udarila. Za svoje dejanje je dobila en dan zopora za pokoro, poleg tega pa mora nositi še stroške. Res diven vzgled Marijine hčere. Kakor vse kaže, se ravno v takih hišah najmanj goji krščansko življenje. Saj je tudi hlapec iz te hiše udaril našega naraščajnika v cerkvi samo zato, ker je pri Sokolu. Na eni strani se vpije, da Sokol odvrta od cerkve, a na drugi strani se hočeta ravno cerkev in božja služba zlorabiti proti Sokolu. Ker se po klerikalnih listih in po prižnicah neprestano vpije o pokvarjenosti mladine po Sokolu in ker ima v tem oziru tudi naš župnik Joža precej zbadljiv jezik, mu svetujemo, da se bolje ozre po svojih Orličih za vrat, katerih zadržanje v cerkvi je vse prej kakor vzgledno. Dosti je tudi takih, ki se na katoliški podlagi med božjo službo najraje skrivajo v Orlovskem domu. Da se tam počenja marsikaj neprimerne, jeziki različno govore. Daleč smo od tega, da bi očitali komu človeške slabosti, mi se dobro zavedamo tega, da smo iz krvi in mesa, a klerikalci v svoji zlobnosti vidijo napake le pri svojih političnih nasprotnikih. Z Marijino družbo se bahajo, pa kakor vidimo, ni Marijina družba

Carmen Sylva:

Tašča

XI. nadaljevanje.

«Da ne bova zmrznila?» je ponovil Šerban počasi.

Zdelo se mu je, kakor da so ga te besede spravile na nove misli, kakor da ga je objel neki pokoj. Obrnila sta konja proč od vetra in postavila sani postrani, razgrnila odejo na sneg ter se vlegla. Neka čudovita utrujenost je lezla počasi v Šerbana, tako sladka, tako tiha, in njegove vroče maščevalne misli so se pričele hladiti. Voznik je bil vzletel s seboj nekaj žganja, ki sta ga pričela piti. Konja sta grizla v sneg od žeje in tudi mežikala potem zaspano z očmi. Šerban je mislil, da bi bil konec vsega zla, ako bi tukaj zaspal, da bi potem ne bilo nikomur drugemu treba umreti in ni mogel zapopasti, kako da se mu ta misel ni porodila že prej. Njegova smrt bi odrešila vse grehov in zla. Kako je mogel biti v svoji boli tako egoističen. Zakaj ni bil že poprej mislil na to, da bi odstopil in napravil prosto pot lepšemu in ljubeznivejšemu možu? Globok mir je objel njegovo dušo. «Bodi srečen, moj otrok! Blagoslav-

ljam te!» je rekel skoro polglasno in se smehljaj. Vedno bolj zabrisane in nejasne so postajale njegove misli; tudi razsajočega viharja ni slišal več. Bilo mu je prav toplo in dobro, ko je hitro, hitro padal nanj sneg, kakor bi ga hotel zagrniti, obvarovati ga pred zadnjo veliko boleščjo in ga obdržati dobrega, čistega in brez krivde.

Potem se mu je sanjalo nekaj lepega: videl je Eleonoro, ki je dala njegovi materi čudovito lepo dete in mati je otroka stisnila na srce ter ga imenovala Šerban. In potem so se sanje nehale in ni bilo nič več.

Burja je razsajala dalje in vsipala sneg na ljudi in živali. Kmalu se je iz snega videl še samo konec sani. Ob jutranjem svitanju je izginil tudi ta.

Tri dni in tri noči je brez prestanka trajal metež, kakor bi se celo nebo spremenilo v sneg, kakor bi prispeli vsi vetrovi iz Sibirije, da bi se v deželi ob Črnem morju izdivjali in spremenili Donavo v led. Daleč naokrog se ni videlo nič drugega kakor sneg in zopet sneg. Zdelo se je, da teh sneženih plasti ne more stajati nikako solnce več. Nebo je viselo temnosivo skoro do bele odeje; tik pred Bu-

karešto je zmrznilo na vozovih več ljudi; predmestne hiše so bile čisto zametane; le tu in tam se je videl iz snega kak dimnik in volkovi so prihajali celo v mesto. Dolge vrste kmečkih sani so dovažale drva za kurjavo in marsikateri lepi gozd ni videl več pomladi.

«Matil!» je dejala Linca, «smrt bo v družini, v sveti podobi je glasno počilo!»

Gospa Pulheria je bila zelo nemirna, ko je sneženi metež ponehal in še vedno ni bilo nikake vesti o njenem sinu. Poslala je sva v Bodeni. Ta se je šele po več dneh vrnil s starim intendantom. Sklonjene glave, krzveno čepico v rokah, je prišel k gospe Pulheriji. Cel veletok mraza je puhtel od njega, kajti zmrzovalo je zopet kamenje in drevje.

«Ali Vas je poslal moj sin?» je vprašala in se mu brzo približala.

Čepica se je tresla v rokah starega moža. Prav za prav me ni poslal; prišel sem sam.

«Ali je bolan?»

«Bojim se, da mu ni dobro.»

«Kaj mu manjka? Ste poklicali zdravnika? Zakaj niste prišli prej?»

še nikakšno jamstvo, da bi deklica ne padlo. Ženice šepetajo, da so zdaj med njimi tri, ki bodo nesrečne matere. Tega pač ni kriv Sokolski, pač pa Orlovski dom, katerega namestava zdaj še povečati. H koncu le še to vsem staršem, ki berete «Domovino»: Ne pustite vaših otrok, posebno ne hčera, v orlovski in druga farovška društva. Povejte to tudi sosedom. Žalostne vzglede vidite ravno v naši župniji na Trati.

KRKA. Dolgo že ni bilo nič slišati o naši prijazni dolinici. Zato sem se nekoliko potrudil, da napišem, kako na Krki vse napreduje. Najbolj se razvija naša trgovina. Prej je bilo tukaj pet prodajaln, a sedaj pa so ustanovili še dva konzuma. Enega je napravil tukajšnji g. župnik, drugega pa naši samostojneži. Pri zadnjem je pa gospod nadučitelj vodja. Ne vem, zakaj ste se pri nas ustanovila kar dva konzuma, ko imamo že pet trgovin, ki ne morejo shajati. Tako se pač lahko trguje, ko ni treba plačevati nikake dohodnine. Čudno se mi zdi, da niso še kakšne gostilne ali kavarne ustanovili, ker gostiln tudi ni nič manj kakor samo štiri. Zakaj sedaj gospod župnik nikdar ne oznani s prižnice, da se ne sme med sv. mašo prodajati? Včasih je g. župnik ljudi preganjal, da niso smeli biti med sv. mašo v prodajalnah, pa naj gre še sedaj iz zadruga podit faule, če je dosleden.

DVOR PRI ŽUŽEMBERKU. Pri nas je pa res vedno kaj novega. Pred praznikom sv. Petra in Pavla smo dobili lep nov zvon. Cerkvena ključarja sta šla potem v imenu vseh občanov prosit žužemberškega dekana, naj ima v nedeljo na Dvoru mašo in ob tej priliki blagoslovi novi zvon. Računali smo, da naberemo po maši pri darovanju večjo vsoto, s katero potem popravimo cerkveni stolp in streho. Toda ne! Dekan Gnidovec ni dovolil žegnanja, kakor ga imajo po drugih farah pri vsaki podružnici. Najprej je rekel, da je cerkev premajhna, potem se je na škofa izgovarjal, na tihem pa je poslal v soboto ob 6. uri zvečer kaplana, da kar brez obvestila zvon na vozu blagoslovi, potem pa naj pripravijo domačini, kar hočejo. Domačini

pa so to zvedeli, zapregli v voz konje, zvon zapeljali v bližnji hlev, vrata po kaplanu pred nosom zapri. Šaljivec mu je še povedal, da je zvon «kragulj vzel». Nadaljnja pogajanja so ostala brezuspešna. Gnidovec je ostal trdovraten, cerkvenega prošenja ne dovoli. No, pa Dvorjani so opravili tudi brez njega. Prošlo nedeljo popoldne so v lepem sprevodu, katerega so se udeležili domači fantje z zastavo na konjih, šolska mladina in pa obilo ljudi tudi iz sosednjih vasi, prepeljali lepo okrašeni zvon skozi vas do cerkve. Potem so zvon dvignili v stolp, za popravo stolpa so pa zbrali nad 3000 K. Vsa slovesnost se je izvršila v najlepšem redu. Mi pa smo se naučili nekaj novega! Ljudje, ki imajo sicer vedno na jeziku avtonomijo, ne puste, da bi ljudstvo odločevalo niti pri tako majhni zadevi, kakor je cerkveno prošenje. Naši farovži zahtevajo pač avtonomijo, toda le zase, ljudstvo pa naj dela strogo tako, kakor se mu ukaže. Gnidovec pa je še poseben absolutist. Toda tudi njemu bo odklenkalo! Pravijo, da ima sedaj velike skrbi . . . O tem pa enkrat prihodnjič!

SLIVNICA PRI CELJU. Že šest mesecev imamo prestavljen poštni urad in novo poštario. Čudne razmere so tukaj. Pismo v Maribor rabi od nas kar celih pet dni. Uradne ure so do 16. ure; takrat se sklene pošta, ki jo vzame sluga drugi dan ob 8. uri s seboj v Št. Jurij ob juž. žel. Če se pismo odda po 16. uri, ostane seveda ves drugi dan še v Slivnici in šele tretji dan se odpošlje. Ali sedaj ne velja več odredba, da se iz poštinih nabiralnikov pobere vsebina tik pred odhodom pošte? Godrnjali so nekateri proti prejšnjemu uradovanju, ali vsa čast gospe Kurbusovi, ki je drage volje šla strankam na roko tudi pred in po uradnih urah, za katere usluge ji ostanemo dolžniki. — Slivničan.

BRASLOVČE. (Požar. — Vlom.) Dne 13. t. m. ob pol 10. uri dopoldne je v kozolcu na Brenkovem posestvu tik braslovškega trga nastal ogenj, ki je uničil streho in v kozolcu shranjeno krmo. Radi silne vročine in ker so nekatera v bližini stoječa poslopja deloma lesena in s slamo krita, je bila nevar-

nost, da se ogenj razširi. Da se je požar omejil na edino poslopje, je zasluga tukajšnjega gasilnega društva, katerega člani so takoj in celo iz oddaljenih vasi prihiteli z brizgalno na pomoč. Zahvala gre tudi energičnemu nastopu braslovškega orožništva. Zanetili so ogenj otroci. Starši, pazite! — V noči od 14. do 15. t. m. so tatovi vlomili v trgovino gospoda Ivana Gedliczke ter odnesli razno blago v vrednosti 15.000 Din. Trgovina je v hiši g. A. Plaskana, kjer je tudi gostilna. Tatovi so prišli skozi okno na cestni strani, ukradli v gostilni dva namizna prta, nato vdrli v trgovino, v katero se pride tudi iz gostilniške sobe skozi mala lesena vrata, katera so odprli s ključem ali pa z vitrihom. Bili so jako izbirični, kajti pobrali so samo boljše robo, ne da bi ostalo blago sploh premetali, kakor je to običajno. Iz ročne blagajne so vzeli približno 250 Din, pustili pa drobiž. Upamo, da se bo našemu orožništvu posrečilo, uloviti te dolgoprsteže. Pošteno ljudstvo se svari pred nakupom ukradenega blaga, katerega nosijo gotovi ljudje po samotnih hišah in ga prodajajo po nižjih cenah, kakor so sedaj običajne.

Kmetijski glasnik
DIVJE KORENJE V OTAVI.

Kakor moramo skrbeti za čiste njive, ravno tako moramo skrbeti tudi za čiste travnike. Njivski plevel nam je znan, je le treba, da se ga skušamo znebiti. Travnikiški plevel je našim gospodarjem manj znan, zato ga tudi tako mirno trpijo.

Če nastopa divje korenje v takih množinah, kakor to vidimo sedaj po raznih travnikih v Otavi, potem ga moramo šteti med travniški plevel, ker nam znižuje in kvari pridelek otave. Divje korenje ne daje v prvi košnji, tedaj v senu, nobenega pridelka, v otavi pa prav malovreden pridelek. Razen tega nam izpodriva druge dobre trave in zelišča. Do košnje nam dozori, potem se pa osuje njegovo seme in razmnoži zopet za prihodnje leto.

Divje korenje je enoletna rastlina, ki se širi s svojim semenom. Kot semenske rastline

«Ker sprva sploh nismo vedeli, da gospod pride, zlasti ker je bila milostljiva gospa odpotovala.»

Gospe Pulherie velike oči so pogledale skoro zmeden.

«Moja snaha da je odpotovala, ste rekli? Kdaj in kam?»

«Mislili smo, seveda, da semkaj; odpeljala se je čisto sama v saneh.»

«In potem ste poslali obvestilo?»

«Ne; jaz sem vendar mislil, da je prišla sem!»

Krznena čepica se je vedno bolj tresla.

«In potem je prišel moj sin in je ni našel?»

«Ne, on ni prispel.»

«Kako pravite?» Močna gospa je jectjala in se prijela za stol.

«Slišali smo šele po slu, da je v sneženem metežu na potu, in iskali smo ga noč in dan, z bakljami in psi, in sedaj smo ga našli.»

Gospa Pulheria je globoko vzdihnila in padla v nezavest.

Stari mož se je prijel za sive lase, pokleknil k svoji gospodarici, poskusil ji dvigniti glavo ter je končno tekel iz sobe, da bi poiskal pomoči. Našel je Coe, ki je na njegov

ključ prihitela v sobo ter se dolgo časa zastojno trudila, da bi osvestila mater. Smrti podobna nezavest se je zdela, da prehaja v zadnji spanec.

«Kaj ste ji povedali?» je bila Coe enkrat vprašala, ne da bi dobila odgovor. Prišla je tudi Linca in druge ženske. Vse so plakale. Sel jim je bil vse povedal.

Linca se je vrgla z glasnim plačem na mater.

«Ne obnašaj se tako!» je pripomnila strogo Coe, potem pa je dvignila pogled in videla, da vse plakajo.

«Zakaj pa plakate?» je vprašala in se pričela strašno tresti.

«Šerban, ah, Šerban je mrtev!» je stokala Linca.

Pri imenovanju tega imena je gospa Pulheria odprla oči in vprašujoče gledala okoli. Ko je padel njen pogled na starega moža, se ji je slabost hotela ponoviti, toda poskušali so vse, da bi jo zopet vzbudili v zavest. Nato je globoko zavzdihnila in dve veliki solzi sta polzeli počasi po njenih bledih licih.

Kakor podoba miru je ležal Šerban v svoji hiši na parah, ko so vstopile v globoki žalosti mati in sestri. Svečenik je stal ob krsti

in mrmral običajne molitve, dočim je luč številnih sveč rdečkasto odsevala na pokojnikovem obrazu.

Gospa Pulheria je objela mrtvega sina in dolgo, dolgo ostala tako, kakor bi ga hotela ogreti k življenju. Ko je končno vstala, je stopil k njej stari intendant in ji izročil papir: «To smo našli v njegovem prsnem žepu in to v njegovi roki,» je pripomnil ter položil samokres na mizo.

Tresoča se je razgrnila gospa Pulheria list in čitala:

«Ne plakaj za menoj, mati! Ne morem ostati! Doznal sem za nezvestobo svoje žene. Ne morem tega preživeti. Ti si dobro vedela in zato so tvoja sveta usta govorila prvo laž! Hvala Ti za to, mati, hvala iz globočine moje duše, kajti Ti si za nekaj časa varovala meni mir in srečo. Odpusti mi pa, da sem kaj takega zahteval od Tebe v svoji burjavnosti in strasti. Sedaj grem, da umorim svojo lepo mlado ženo in potem samega sebe. Odpusti mi, mati, in moli za mojo dušo!»

Gospa Pulheria je poljubila list s tresočimi se gorečimi ustnicami in ga skrila na svojih prsilih, ne da bi izdala njegovo vsebino . . .

(Konec prihodnjič.)

bi se je lahko znebili, če bi ji oklestili s srpom tisto belo cvetje, ki ga nastavlja v širokih kobulih. Zgoditi se mora to, kakor hitro se razcvete. Na ta način preprečimo, da nam ne napravi semena in da se ne more na novo zasejati. Komur je na tem, da svoje travnike zboljšuje in čisti, se ne bo zbal tega dela, če je tudi do sedaj neobičajno. Gre za to, da se iznebimo nadležnega in malovrednega plevela, ki dela škodo v prvi košnji, še bolj pa v drugi košnji. Kjer je v otavi vse belo od divjega korenja, povsod tam ga je treba preganjati in sploh delati na to, da bo namesto korenja rastle kaj boljšega. Divje korenje se po naših travnikih čim dalje bolj širi, zato ni le treba, da ustavimo njegovo nadaljnje prodiranje, ampak da ga sploh po možnosti preženemo iz naših travnikov. (Travniška ruša bodi iz trav in detelj, ne pa iz plevela!

VELIK ŠKODLJIVEC NA ŽITNEM POLJU.

Ze lansko leto je povzročil na krškem polju veliko škodo tako imenovani žitni hrošč (lat. anisoplia), ki je nastopil v velikih množinah po ondotni pšenici in objedal in klestil njeno mlado, zeleno klasje, tako da je ostalo nazadnje brez zrnja. Skoraj na vsakem klasu je čepel po en ali več takih hroščev. Ljudje so čudoma opazovali ta nenavaden pojav, ne da bi mogli kaj izdatnega storiti proti temu škodljivcu.

Tudi letos je nastopil ta hrošč na krškem polju in uničil velik del letošnje letine. Mnogi kmetovalci so baje pokosili pšenico, tako je bilo njeno klasje uničeno.

Ta nevarni hrošč se je zaredil na ondotnem žitnem polju, ker ga skraja ni nihče prav upošteval. Po malem se je začel razmnoževati, danes nam pa dela tako preglavico kakor na Ogrskem in v Rusiji, kjer nastopa v neštevilnih rojih (kakor majnikov hrošč) in dela ogromno škodo po tamkajšnjih žitnih poljanah.

Žitni hrošč objeda klasje že v cvetju in ves čas, ko se razvija mlado zrnje. Njegova preobrazba v ličinko, bubo in hrošča se zvrši v enem letu. Prav zato se tako hitro širi. Oplojena samica zleže jajčka v zemljo, kjer se

izvale mali ogrci, ki žive od rastlinskih korenin. Ličinke (ogrci, črviči) se zabubijo, spomladi pa zleze zopet nov hrošč na dan.

Proti temu škodljivcu se je težko bojevati. Izdatne druge pomoči nimamo, kakor to, da obiramo hrošče na klasju. Težko je to delo po naših njivah, pa se moramo z njim sprijazniti. Najugodnejši čas za obiranje hroščev je jutranji in večerni čas. Samo z otrešanjem ne pridemo daleč, ker se hrošči kmalu zopet pomagajo do klasja. Preoravanje strnišča in praha tudi ne pomagata dosti. V tem slučaju nam ptiči še največ koristijo.

Da se čimprej rešimo te nadloge, bo treba enostransko pridelovanje žita na krškem polju omejiti, vsaj za nekaj časa, in nadomestiti s pridelovanjem krmskih rastlin, da se na ta način opomore ondotna živinoreja v zvezi s pridelovanjem gnoja, ki ga močno manjka na tem polju.

Opozarjamo na tega škodljivca tudi druge naše kraje, da ga začno pravočasno preganjati, ako se prikaže.

TRAVNIŠKI ŠKROBOTEC.

Po nekaterih travnikih raste vse polno škrobotca. Svoje ime ima odtod, ker škrobotca njegovo seme, če je suh in če ga tresemo. Ta plevel, ki se pozna po svetlozeleni barvi in po rumenem cvetju v vrhu in ki zraste za dober pedenj od tal, nahajamo po vlažnih travnikih s talno vodo, pa tudi po košenicah v suhih legah. Tukaj uspeva seveda veliko slabše. Škodljiv je pa povsod, ker zajeda druge travniške rastline; zato ga štejemo tudi k zajedalkam, in sicer k polzajedalkam. To pa zaradi tega, ker živi deloma tudi na lastnih koreninah in s pomočjo svojih par listov, ki jih nastavi sparoma po svojem stebelcu. Kjer je škrobotec razširjen, tam ga najdemo navadno v skupinah na večjem ali manjšem prostoru, in sicer od leta do leta, ker se od leta do leta zopet sam zaseje.

Škrobotec je enoletna rastlina. V košnji daje malo krme in slabo krmo. Kjer raste škrobotec, tam ni obstanka drugim rastlinam. Zato ga moramo preganjati. Na ljub-

ljanskem barju ga je dosti. Mestoma je po barju ob času cvetja vsa ruša rumenkasto-zelena od njega.

Najbolj se odkrižamo škrobotca z zgodnjo pašo ali pa z zgodnjo košnjo. S ponovno spomladno pašo ga najbolj zatremo. Če paša ni mogoča, potem kaže taka mesta, ki so polna škrobotca, pravočasno pokositi, namreč tako zgodaj, da škrobotec ne more napraviti semena. Najboljši čas zato je, ko nastavi cvetje. Taka mesta kaže pozneje posejati v travnim in deteljnim semenom, da se ruša zopet popravi.

Škrobotec kvari pridelke v vsakem pogledu. Prvič ni sam nič prida za košnjo in za krmo, drugič pa zatira tik sebe vse druge rastline, ker jih s svojimi koreninami zajeda. Zato pa proč z njim! Škoda za travniške prostore, kjer se razpase ta zajedalka!

Obrtni glasnik

o Obrtniški shod v Ljubljani se vrši 8. septembra t. l. Obrtniki, ne pozabite nanj!

o Industrijskoobratna razstava se vrši v Mariboru od 15. do 26. avgusta. Zanimiva bo razstava tudi zaradi tega, ker bo imela vinski, vrtnarski in gradbeni oddelek.

o Prekmurski obrtniki. V Beltincih v Prekmurju se je vršilo 1. t. m. dobro obiskano zborovanje tamošnjega Stanovskega obrtnega društva. Vas sama šteje okrog 30 samostojnih obrtnikov. Društvo, ki obsega tudi okolico, ima okrog 60 članov. Beltinsko društvo se giblje prav živahno in marljivo, kar je zelo razveseljivo dejstvo. Na zborovanju je dr. Pretnar, zastopnik trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, v poljudni obliki razložil navzročim, kaj mora obrtnik vedeti o davkih. Zadrugi nadzornik Založnik je razpravljal o pomenu obrtnonadaljevalnega šolstva. Govorili so še načelnik društva Najbaver, tajnik Kralj in drugi. Prekmurkim obrtnikom želimo pri njihovem delovanju obilo uspeha.

o Obrtni tečaj čevljarstva se je dne 10. t. m. otvoril v Celju. Obiskuje ga 33

Zorana:

Zaklenjen spomin

II.

Pred njo je stal mlad častnik, jedva kakih štiriindvajset let star, visoke, vitke postave, črnih las in črnih plamenečih oči.

Pogledala ga je tako nedolžno, da je mladeniča pretreslo. Dala mu je zaproseni cvet, ne da bi izgovorila besedico. A ko ji je on stisnil roko, je nekaj v njej vzdrlhtelo. Njuna pogleda sta se srečala. Častnik se je zahvalil, elegantno priklonil in jahal dalje. Gledala je za njim, dokler ji ni izginil za ovinkom izpred oči. Neki nemir se je polasčal njene duše . . .

Kmalu nato so prihrumela dekleta k nji. «Zakaj nisi prišla k nam? Mislile smo, da si že odšla».

«Saj je tudi tukaj prijetno».

«Kje imaš pa vrtnico?» je vprašala Jana. «Izgubila sem jo».

«Potem jo pač poiščemo» in pričele so brskati med travo.

«Ne» je ugovarjala Vida, izprehajala sem se ta čas po cesti».

«Tam jo je brez dvoma kdo pobral. Ah, kaj zato! Jutri prideš k meni in dobila jih boš cel šopek,» jo je tolažila Slava.

Deklice so se razšle in Vida je bila vesela, da niso tovarišice videle, kam je izginila vrtnica. Odkar je zapustila domovino, ni imela še nikdar tako lepih sanj kakor tisto noč.

Naslednjega jutra je sedela na vrtu, ko je nenadoma prifrčal po zraku droben bel zavitek in padel njej pred noge.

Vida je ostrmela, pobrala listek in prečitala vsebino, ki se je glasilo:

Lepa blondinka!

Pridi popoldne ob treh k jezeru v gozdu! Zeli te nekaj vprašati

Tvoj neznan prijatelj.

In zopet je čitala. Lepa blondinka! Te besede so ji laskale. Nikakor pa si ni mogla razlagati, odkod je prišel ta listek. Kdo je oni neznanec, ki jo vabi. Morda včerajšnji častnik. Ta ne more biti, saj bi jo lahko o tem že včeraj ustno zaprosil. Morda pa ta listek ni namenjen njej; saj so še druge blondinke v tej vasi, ne samo ona. Ali pri tem je pa vendar čudno, da je padel listek ravno

na njen vrt. Pisemce je gotovo njeno. Nato pa je izvršila svoj sklep: Grem!

...

V tajinstvenem gozdu med zelenimi smrekami in košatim listjem mogočnih hrastov se je sprehajal lep mladenič. Oko mu je plamtelo v nestrpnem pričakovanju. Vsak gib njegovega telesa je izražal duševni nemir. «Ze pol ure jo čakam,» je mrmral sam sebi, «morala bi vendar že priti. Bržkone se mojemu vabilu le smeje.» Ali ta misel ga je varala, kajti v daljavi se je pokazala njena postava. «Bog, kako je krasna!» je vzkliknil sam pri sebi, ko jo je ugledal v lahki rožnati obleki z razpuščenimi lasmi, ko je prožno stopala po mehkih gozdnih tleh. Še nekaj korakov in stala sta si nasproti. Vida je od samega presenečenja nemo strmela vanj. Torej ta je oni neznanec? On? Včerajšnji častnik. Vendar pa je imela toliko prisotnosti duha, da je prva spregovorila.

«Kaj želite, gospod?»

«Kako ti je ime, dragica?»

«Ali ste me zato zvali semkaj?»

«Ne! Menda boš pa le vendar tako ljubezna, da mi boš povedala?»

mojstrov in pomočnikov, vodi ga pa potovalni učitelj urada za pospeševanje obrti gospod Karel Majcen.

Gospodarstvo

LJUBLJANSKI VELIKI SEJEM.

Prijavni rok za udeležbo na III. ljubljanskem vzorčnem velikem sejmu se zaključuje 24. t. m., nakar se prične z razdeljevanjem prostorov. Po zaključku prijavnega roka se bodo upoštevale nove prijave samo še po razpoložljivem prostoru.

Kupci iz vseh krajev se že danes številno priglašajo k udeležbi, ki bo letos gotovo velika. Industriji, trgovci in obrtniki, vpošljite takoj prijavnico, da se vam rezervira prostor. Kupčijski uspehi so letos zasigurani.

TRŽNI PREGLED.

ZITO: V Vojvodini se je tržila zadnje dni pšenica stara po 405 do 415 Din, nova pa po 350 do 387 Din, ječmen po 292 do 295 Din, oves po 320 Din, turščica po 300 do 317 Din, moka «0» po 650 do 660 Din, otrobi po 150 dinarjev. — Kakor poročajo iz raznih krajev, bomo imeli letos v državi prav dobro žetev.

ZIVINA: Na mariborskem sejmu 10. t. m. so bile za kilogram žive teže nastopne cene: debeli voli 12 Din 75 par do 13 Din 50 par, poldebili voli 12 Din do 12 Din 50 par, plemenski voli 11 Din 25 par do 12 Din, biki za klanje 8 Din 75 par do 10 Din 50 par, klavne krave debele 12 Din do 13 Din 75 par, plemenske krave 9 Din 75 par do 11 Din 75 par, krave za klobase 7 Din 75 par do 9 Din 50 par, molzne in breje krave 9 Din 50 do 12 Din 50 par, mlada živina 11 Din 75 par do 13 Din 75 par, teleta 15 Din do 15 Din 75 par. Volovsko meso prvovrstno se je prodajalo po 23 do 25 Din, drugovrstno po 21 do 22 dinarjev, meso bikov, krav in telic po 18 do 20 Din, telečje meso prvovrstno po 24 do 25 Din, drugovrstno po 23 do 24 Din, svinjsko sveže meso po 40 Din za en kilogram.

LES: Cene v glavnem neizpremenjene. Izvažajo se zelo malo, ker so inozemstvu naše cene previsoke.

JAJCA: Istotako slab izvoz. Cene ponekod 1 Din za komad, večinoma pa po 1 Din 20 par do 1 Din 25 par za komad.

VINO: Prejšnje neugodno vreme je vinogradom precej škodovalo, toda zadnje toplo vreme je bilo velike koristi za vinsko trto. Cene so se nekoliko okrepile, največ zaradi tega, ker je bilo prej ob deževju podoba, da bo slaba vinska trgatve. Hrvatsko belo vino, 7- do 8odstotno, se je tržilo po 2½ do 2 Din 75 par, boljše, 8- do 9odstotno, pa po 3 do 3½ Din za liter.

= Vrednost našega denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 17. t. m.: 1 dolar za 92½ do 93 Din, 100 avstrijskih kron za 13 in eno tretjino pare, 100 češkoslovaških kron za 278 do 280 Din, 100 madžarskih kron za 1 Din 2½ pare, 100 italijanskih lir za okoli 404 dinarjev.

= Obtok bankovcev v naši državi je znašal 8. t. m. 5 milijard 644 milijonov 300 tisoč dinarjev.

= Slabi izgledi hmeljske letine po svetu. Iz Češkoslovaške poročajo, da bo tam zaradi nastopa raznega mrčesa in rastlinskih bolezni zelo slab hmeljski pridelek. Tudi v Nemčiji ne pričakujejo kaj dobre hmeljske letine. Na Češkoslovaškem zaradi tega cene staremu hmelju silno naraščajo in se plača 1 kg hmelja iz l. 1922. po 40 češkoslovaških kron, kar je v naši valuti okrog 450 kron.

Beleške

+ Kupovanje duš je v Sloveniji uvedla prva radikalna stranka, ki šteje skoro le kupljence, med temi ljudi najslabših moralnih kakovosti. Med njimi so tudi duševni slabiči, ki so od kakega radikalnega veljaka odvisni in te ubožce komandirajo na čisto staroavstrijski feldvebeljski način. Glasilo slovenske radikalne korupcije v Ljubljani, ki svoje arnavtske in nekulturne grožnje včasih popolnoma odkrito iznaša, si upa z držnim čelom učiti morale svoje politične nasprotnike. Zlasti napoti so jim demokrati, ki so pomagali razkrinkati ljudi okoli tržaške Ja-

dranske banke. Seveda morajo «Jutranje Novosti» braniti bankirje, od katerih živijo. Ta obramba pa ne bo koristila, ker dejstev ne zabriše še tako ogabno zmerjanje. Saj menda «Jutranje Novosti» ne smatrajo ljudi v Sloveniji za tako neumne, da bi ti ne videli, da je tržaška Jadranska banka izročena najhujšim sovražnikom naše države fašistom.

+ Lopovstvo. Klerikalni revolverji: «Straža», «Slovenski Gospodar», «Domoljub» imajo proti načelom časnikarske dostojnosti še vedno poslance za odgovorne urednike. Pod plaščem njihove imunitete brizgajo gnojnico na poštenjake in oblivajo s smradom vse, kar je svetega odkritemu Jugoslovani. Presodite, ali ni taka zavrata podlost najnesramnejše hajduštvo v naši državi?!

+ Kaj bo z abstinenco? Nedavno so klerikalni poslanci po Beogradu grozili, da bodo zapustili narodno skupščino in začeli voditi radičevsko politiko, ki ima čudno ime «abstinenca». Pred odhodom na celjsko zborovanje, kjer so obljubili končno o tem sklepati, pa so na beograjskem kolodvoru naročili, da se jim rezervira poseben vagon tudi — za povratno vožnjo. V Celju so se seveda poslanci uprli sklepu, da bi zapustili parlament, češ, kdo nam bo pa za domačo pečjo plačeval prikimavanje z visokimi dnevnici. In tako so zaključili, da abstinenco odgodijo na slabše dni. Seveda, kaj bi tudi s politično abstinenco, saj še za alkoholno niso, ki jo priporoča gospod Janez Kalan.

+ Ne smemo pozabiti! Med vojno so bili klerikalci tisti, ki so bili najzvestejši Avstrijci. Ob začetku vojne je njihovo časopise pljuvalo ogenj in žveplo na Srbe in denunciralo dobre Slovence in Jugoslovane. Po zaslugi klerikalcev so se polnile ječe. Takrat so se valjali klerikalci v prahu pred habsburškimi trinogi. Ko pa je nastopila Jugoslavija, pa njihovo časopisje ne more najti prave in iskrene besede ne za našo državo, ne za kralja. To kličemo v spomin onim, ki mislijo, da so se klerikalci izpreobrnil. Spominjamo na medvojno početje klerikalcev tudi zato, ker danes klerikalno časopisje zatrjuje, da je SLS patriotska in da samo kriztizira nerednosti v državi. Kritika je gotovo

A ona, ki je imela to lastnost že priloženo, mu je nekoliko boječe odgovorila:

«Vida.»

«Lepo ime,» je rekel in pokimal.

«Zeleti ste me nekaj vprašati,» je pristavila.

«Da, vprašati te moram. Zatorej vsediva semkaj pod ta-le hrast.»

Njegov jasni pogled je tako globoko prodril v njeno dušo, da ga je skoro nehote ubogala.

«Poslušaj me, Vida, in obljubi mi, da ugodiš moji želji.»

«Vse, karkoli mi bo mogoče.»

«Zato te prosim, da me ne imenuješ več gospod.»

Iznenadena ga je pogledala.

«Ne? Kako pa?»

«Moje ime je Risto in to velja tudi zate.»

«Ali . . .»

«Nič ali! Jaz sem zate Risto in ti zame Vida.»

«Jaz ne razumem.»

«Seveda ne, ker si še otrok. Zate je ta stvar zagonetna, toda jaz ti jo razložim v drugih besedah. Vida! Ukradla si mi moje srce. Jaz te ljubim!»

Moj Bog. Ta beseda ji je čudno zvenela v ušesih. Do sedaj je pač bila ljubljena od svojih staršev, sorodnikov, prijateljev, znancev. Da jo pa ljubi čisto tuj človek, to je danes prvič slišala. Mnogokrat je skrivoma čitala romane, ki so veliko pripovedovali o ljubezni. Da bi se pa to dogajalo pri nji in že v teh letih, se ji je dozdevalo neverjetno.

«Vida,» jo je opomnil, «zakaj molčiš?»

Pogledala ga je tako čudno, zmedeno, skoro otroško-neumno. Njemu je ta pogled ugajal in porabil je to priliko, da jo je poljubil.

«Kaj delate?» mu je ugovarjala in se ga navidezno branila. A vendar ji je bilo pri srcu mehko.

«Nič ne delam. Kaj nisi moja? Reci, Vida, da si moja.» In zopet jo je poljubil.

«Tvoja!» mu je odgovorila vsa omamljena.

Njegove oči so se zaiskrile, privil jo je k sebi in dolgo časa je trpelo, preden se je oprostila njegovih objemov.

Odslej so se te vrste sestanki redno vsak dan ponavljali. V tistem gozdu, kjer si le ptički in cvetke pripovedujejo svoje dogodbe, kjer se na dnu mirnega jezera poigra-

vajo ribice, tam sta se shajala Risto in Vida in se pogovarjala v hladni senci cele popoldneve.

Vsak dan je že od ranega jutra naprej nestrpno čakala, da pride določena ura, ko ga zopet vidi. Neka nepremagljiva sila jo je neprestano gnala k njemu. Vzljubila je z vso močjo svojega mladega srca njega, ki ga ni še niti en mesec poznala. Uživala je sladkost prve otroško čiste ljubezni. Nepopisna sreča se ji je čitala na obrazu.

Doma so opazili Vidino izpremembo. Ugajalo jim je, da je otrok živahen. Posebno pa je bil zadovoljen gospod Kalan, ko je videl svojo Vido zopet veselo. Vzroka tega preobrata v njeni duši pa niso mogli pojmiti.

Njeni materi se je to vendar čudno zdelo, zato jo je nekoč izkušala.

«Kam se hodiš popoldne kopat?» jo je vprašala.

«Tja na desni breg reke.»

«Čemu se pa ne vračaš domov z dekleti?»

«Ker ne zahajam k njim.»

«Kako pa? Mar hodiš sama?»

«Seveda. Jaz grem zelo daleč doli v samoto. Tam srečam vedno neko mlado vdovo

povsod umestna, samo da po pojmihi pošte- nega človeka blatenje države ne pomeni kritike.

+ **Atentat na Korošca** so prejšnji teden skuhale bujne glavice v klerikalni stranki. Ko so se namreč klerikalni poslanci prejšnjo soboto odpravljali na svojo slavno sejo v Celje, so natvezli radikalnim ministrom, da Orjuna pripravlja napad na dr. Korošca. In radikal- ska vlada je dr. Korošcu resnično dala čast- no spremstvo šesterih detektivov, ki so ga spremljali na celi poti. V Celju pa je bilo pri- pravljenih preko sto policajev, ki so varovali klerikalne junake pred namišljenimi bay-bavi.

ŠE NEKATERA VAŽNA DOLOČILA ZA POTOVANJE V AMERIKO.

Vsaka oseba, ki se želi izseliti v Ameriko, mora v splošnem doprinesiti „affidavit“ (iz- javo) od svojega sorodnika ali znanca v Ame- riki. Posest „affidavita“ pomeni olajšavo za pridobitev vizuma. Podelitev vizuma pa je prepuščena konzulu po lastnem preudarku na podlagi njegovih predpisov, zaradi česar ob- stoja možnost, da konzul odkloni podelitev vizuma tudi takim osebam, ki imajo „affi- davit“.

Ker je selitev omejena na gotovo število, podeljuje konzulat vizume v prihodnem na- selitvenem letu, to je od 1. julija 1923. do junija 1924., po nastopnem redu:

Prosilci, ki imajo „affidavite“ od bližnjih sorodnikov (soproga, očeta, sina, brata itd.) imajo prednost pred onimi, ki imajo „affida- vit“ od daljših sorodnikov (strica, nečaka itd.) ali prijateljev.

Razen tega uživajo prednost oni prosilci, katerih sorodniki so ameriški državljani, pred onimi, katerih sorodniki imajo samo prvi (mali) papir, in kot zadnji pridejo na vrsto oni, katerih sorodniki še niso napravili korakov za prvi papir.

Prošnje se rečujejo po gori navedenem re- du, kakor imajo parvico do prednosti. Prosilci pa, ki nimajo prava do prednosti, se bodo vpoštevali, ko bodo rešene prošnje onih s prednostjo.

Da se prihranijo izseljencem nepotrebni stroški in pritožbe za pridobitev vizuma, sta

konzulata v Beogradu in Zagrebu določila nastopni spored:

Obrniti se je brez posredovanja advokata, parobrodskih agencij ali kake tretje osebe pi- smeno naravnost na ameriškega konzula. Na prošnje, vložene po posredovalcih, se ne od- govarja. Vsaki prošnji naj se priloži skrbno izpolnjena vprašalna pola, ki ste jo prejeli od konzulata, kakor tudi: 1.) potni list prosilca, 2.) ena enaka slika, kakor je na potnem li- stu, 3.) „affidavit“ in 4.) npravstveno izpriče- valo, izstavljeno od občine.

Prošnji naj se ne prilaga nikak denar, pač pa naj se priloži znamka za priporočen odgovor vsakemu pismu, v katerem se bodo nahajali tudi vsi poslani dokumenti. Taksa za vizum se plača šele ob podelitvi vizuma v znesku 10 dolarjev.

Ako dospejo imenovani dokumenti na konzulat, preden je določeno število izčrpano, in odgovarjajo predpisom ameriške naselitve- ne komisije, dobi prosilec listek s povabilom, na kateri dan naj se zgleda pri konzulatu za pridobitev vizuma. Na ta dan se je tudi treba točno zglasiti na konzulatu. Ker je mogoče, da preteče več časa (mogoče meseci) od dne- va vložitve prošnje do časa, ko dobi prosilec povabilo, naj le-ta nikar ne hodi zaradi tega na konzulat in tudi naj ne vprašuje pismeno, ker je to brezpredmetno in zvezano z nepo- trebnimi stroški.

Novosti

VROČINA.

Po hudih nalivih, ki jih je prinesla letošnja spomlad, je zadnje tedne nebo poka- zalo drugo lice in začelo ogrevati zemljo z vedno bolj naraščajočo solnčno toploto. Zad- nje dni, ki že od davnih časov uživajo sloves pasjih dni, je vročina postala vprav neznosna in nam je prav temeljito dokazala, da letoš- nja vremenska prerokovanja glede nezanes- ljivosti niso nič zaostala za onimi prejšnjih let. —

Kakor javljajo listi, je solnčarica že marsikod zahtevala svoje žrtve. To posebno v Parizu, Londonu, na Holandskem in v ame- riških vele mestih. Razpaljeno zidovje, tlak in pocesni prah povzročajo meščanom pravo

svetopisemsko muko, zato se polnijo letovišča. Ostali, ki si tega razkošja ne morejo kar na lepem privoščiti, pa se tolažijo s kopanjem v domačih vodah.

Za deželo pa pomeni nastopivša toplota pravi blagoslov. Vse je v bohotnem zorenju. Po vinogradih — koder seveda ni razsajala toča — se na trsju ogledujejo drobni grozd- ki. Kmalu se bodo začele jagode polniti s sladkim sokom, ki bo v jeseni zopet napolnil naše hrame.

Kakor so tudi hudi sedanji pasji dnevi, jih vendar prenašamo s požrtvovalnostjo in samozatajevanjem, češ, naj zori in dozori polejte. V kolikor je v nas skisane nejevolje, jo lahko izsujemo v dnevni politiki. Mati na- rava pa naj se bogati z božjim blagoslovom: ako nam bo dala obilo kruha in drugih do- brot, nas bo po sebi minila tudi politična cincarija. Kmetija, plod in sad slovenske zemlje, to je naša — avtonomija!

* **Prihod kraljevske dvojice na Bled.** Kralj in kraljica prideja tudi letos na Bled, kjer je za njeno bivanje že vse pripravljeno. Kakor poročajo, bosta tudi letos napravila več izletov po Sloveniji.

* **Kongres Udruženja jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.** Kakor nam javljajo, se je priglasilo do sedaj do 3000 učiteljev in učiteljic iz Hrvaške, Srbije, Vojvodine, Bosne in Hercegovine, Dalmacije in Črne gore ter okrog 1000 učiteljstva iz Slovenije, ki posei v dneh 5., 6. in 7. avgusta kongres v Ljub- ljani. Zbrani bodo vsi najboljši zastopniki učiteljstva iz vse države. Kongres se vrši v velikem obsegu. Vsega bo torej v teh dneh nad 4000 jugoslovanskega učiteljstva v Ljub- ljani.

* **Polkovnik Janko Vukasović umrl.** Prošt petek je v ljubljanski bolnici v starosti 72 let umrl polkovnik Janko Vukasović-Stibil, gor- riški rojak, ki je kot mlad mož v svojem iskrenem jugoslovanskem prepričanju že leta 1875. odšel v Srbijo ter se kot prostovoljec v četi pokojnega kralja Petra boril za osvoboditev srbske raje izpod turškega jarma. Pridobil si je nevenljive zasluge za ustvari- tev naše države in mu bo v naši zgodovini ohranjen posebno časten spomin.

z dvema otrokoma. Pogovarjamo se in čas hitro mine.»

«Kaj ti pripoveduje?»

Vida je bila odkritosrčna, a vendar je znala človeka v najskrajnejšem slučaju tako preslepiti, da ni mogel dvomiti nad resnico njenih besed. Zato je tudi brzo odgovorila: «Največ o njenem pokojnem možu, njenih otrocih, o današnjem življenju in o drugih stvarih.»

«Kakšnih stvarih?»

«Moj Bog, ali naj ti naštejem vse to danes, kar mi je ona pravila cel mesec?»

Gospa Kalanova je čutila, da je prema- gana kakor vedno; zato je opustila nadaljnja vprašanja. V Vidino dušo ni mogel nikdar nihče videti.

Nekoč je rekla gospa Ana svojemu možu:

«Ali nisem uganila, ko sem ti rekla, da se bo dekle živelo v svoj položaj?»

«Morda,» je odgovoril on rezko.

«Vsekakor. Saj je začela ljubiti izpreho- de v naravo . . .»

Molčal je. Mogoče pa res vplivajo ti iz- prehodi nanjo, si je mislil gospod Kalan.

Ej, ko bi gospod Kalan vedel, kam je držala njihova pot . . .

«Vida, ali mi obljubiš, da zaenkrat za- molčiš svetu o najini ljubezni?» jo je vpra- šal na nekem sestanku Risto.

«To želim sama. Za ves svet ne bi hotela priznati nikomur, svojim staršem pa naj- manj. Gorje mi, če bi mama izvedela za naj- ine sestanke!»

«Gotovo bi naju za vedno ločila. Toda ne . . . jaz te ne dam! Ne izpustim te. Za- to je najbolje, če molčiva. Saj je tajna lju- bezen tako sladka.»

«Morda je naju že kdo videl?»

«Upam, da ne. Sumiš ti koga?»

«Ne, nikogar. V naprej pa bodiva tako previdna, da o tem nikdar nobenemu ne črhni niti besedice.»

«Oho, nikdar? Nekoč bo treba.»

«Čemu» ga je vprašala nekako radoved- no in začudeno.

«Čemu? . . . Kako neumno vprašanje. Vojna bo minila. Ti odrasteš in pastaneš moja žena. Poročiva se javno pred svetom.»

«Zena! Ta beseda ji je bila nova. Kakor topel solnčni žarek je padla na njeno srce.

Čutila je, da ga strastno ljubi, da ne bi mogla brez njega živeti, da bi ji bil svet

brez njegove ljubezni ničev in prazen, da ga mora vsak dan videti, a nikdar ni mislila, da prava ljubezen več potrebuje. Nikdar ni mislila, da ima on namen postati njen mož. To ji je danes prvič povedal.

Svoja čustva je skrila pod drugo krinko; zato je pol resno, pol v šali vprašala: «Kam pojdeva?»

«V hrvaško Primorje.»

«Tja» je radostno zadonel njen glasek.

«Da! Ali ne greš rada?»

«Ah, in še kako. Saj bom vendar imela sliko svojega rojstnega kraja pred seboj.»

«Res je! Obmorska mesta so si zelo po- dobn.»

«V katero mesto pojdeva?»

«V Split.»

«Kako bo krasno,» je vzkliknila, zvečer se bodeva vozila po morju . . .»

«In opazovala izprehajajoče se ljudstvo na obali,» je on hitro pristavil, «Vida, sreča naju še čaka.»

«Srce mi utriplje radosti. A pri vsem tem mi je vendar nekoliko čudno. Kako si vendar mogel . . . Deset let si starejši od mene.»

(Dalje prihodnjič.)

* **Smrtna kosa.** V Krškem je prejšnjo sredo umrla gospa Pelagija Gala, roj. Cesar. Pokopali so jo na domačem pokopališču. — V Hudem pri Stičini je umrl bivši tehniški uradnik orientalske železnice g. Fran Suhadolec, rodom iz Vrhnike, v starosti 59 let. — V Slivnici pri Celju je umrl g. Martin Mastnak, posestnik, vedno zaveden narodnjak. — Blag jim spomin!

* **Italijani na Triglavu.** Za prošlo nedeljo so italijanski listi z velikim pompom oznanjali, da se poda en polentarski bataljon na Triglav, kjer bo razvil italijansko zastavo. Da se prepreči to izzivanje, se je že v soboto zvečer podal na Triglav krepak oddelek Orjuna ter več drugih narodnih planinarjev. In v nedeljo zjutraj je na Triglavu že plapolala naša zastava. Proti poldnevju je res prikimalo z druge strani okrog 80 Italijanov; vojaki so se ustavili ob meji, civilisti pa so prišli na vrh. Storil jim ni nihče nič žalega in tako se napovedano laško izzivanje ni obneslo.

* **Prva slovenska šola na Koroškem.** V št. Rupertu pri Velikovcu se v jeseni otvori prva ljudska šola s slovenskim učnim jezikom. Dolgo, dolgo je bilo treba čakati in beračiti za to najnujnejšo narodno pravico naših zaslužjenih bratov.

* **Med našimi Amerikanci.** Na vseučilišču v Clevelandu je bil nedavno promoviran za doktorja zdravilstva naš rojak Alojzij Perme, ki se je v ameriški armadi udeležil svetovne vojne. Kakor poročajo ameriški listi, je v Virginiji tankajšnji živinozdravnik ustrelil Slovenko Marijo Težak, ker je odklonila njegovo snubitev.

* **Razpis trafik.** Uradni list št. 64 razpisuje 1071 trafik, in sicer 529 v okrožju ljubljanskega, 542 pa v okrožju mariborskega finančnega ravnanstva. Opozarjamo zainteresente na to objavo!

* **V konjeniško podčastniško šolo v Suhotici** bo letos sprejetih 120 gojencev. Prošilec ne sme biti mlajši od 17 in ne starejši nego 20 let. Imeti mora najmanj štiri razrede osnovne šole, biti mora nekaznovan in neozhejen ter imeti dovoljenje staršev.

* **Velika eksplozija v Kragujevcu.** V nedeljo popoldne so mesto Kragujevac pretresli strahoviti sunki. V veliki šupi v okolici mesta je iz doslej neznanih vzrokov eksplodirala shranjena municija in povzročila silne detonacije. Deli granat so začeli leteti v mesto in povzročili znatno materijalno škodo, človeških žrtev pa k sreči niso zahtevali. Prebivalstvo je po prvih detonacijah pobegnilo iz mesta v divjem strahu in se je zvečer, ko je nevarnost že popolnoma minula, zopet začelo vračati na stanovanja. Po hišah so popokale vse šipe. Preiskava je v teku.

* **Ponarejeni italijanski bankovci** so zadnje čase v precejšnji količini začeli krožiti tudi po naši državi. Glasijo se na 1000 lir in so zelo spretno ponarejeni. Svarimo občinstvo, naj bo pri sprejemanju tujih bankovcev zelo previdno.

* **Žrtve naših rek.** Letošnje kopanje je zahtevalo že izredno žalostno število žrtev. V Savi pri Zagrebu se je utopilo zadnje dni že pet oseb. Še bolj neizprosna pa je Drava. Poleg velike nesreče, ki je zahtevala življenje štirih duhovnikov (kakor smo zadnjič poročali), je tekom poslednjega tedna našlo smrt v njenih valovih pet nesrečnežev. In sicer je v nedeljo v Mariboru utonil dijak Edvard Gobec, ki je pri plavanju zabredel predaleč v valove; pri postaji Sv. Lovrene so na brodu

potegnili iz vode neznanega utopljenca, ki je najbrž priplaval iz Koroške; pri Kamnici nad Mariborom so v nedeljo videli plavati dvoje utopljenec in pri Selnici ob Dravi so iz vode potegnili neznan truplo. Za poslednje tri ni izključeno, da so istovetni z utopljenimi duhovniki.

* **Smrtna nesreča na mariborskem kolodvoru.** Prošlo nedeljo je premikalni nadzornik Fran Rober na mariborskem kolodvoru stal ob tiru ter gledal za odhajajočim vlakom. V tem hipu je z druge strani pridrvel drugi vlak, ki je vrgel Roberja ob tla in ga popolnoma zdrobil.

* **Strela ga je ubila.** V Banatu je kmet Lazina s svojimi hlapci kosil travo. Hipoma se je nebo pooblačilo in začelo je treskati. Strela je zadela kmeta Lazina, da je na mestu padel mrtev in ves ožgan. Njegovi hlapci v bližini pa so obležali nezavestni na travniku.

* **Lepa pokora.** Trboveljski kaplan gospod Martin Gologranc je svojim šolarčkom nedavno razlagal med šolskim poukom, da so Orjunaši fakini in smrkavci. Orjunaši so vnetega kaplana priporočili sodišču, kjer mu je pa naenkrat srce zdrknilo v hlače. Prosil je za odpuščanje in javno preklical svoje žalitve.

* **Samomori v Zagrebu** se vedno še množijo. Nedavno se je hotela 18letna kuharica Anka Wilmar utopiti v maksimirskem jezeru. Ko so jo živo izvlekli iz vode, se ni izkazala nič kaj hvaležna. Povodi, ki so mlado dekle gnali v obup, so zelo zagonetni in se vodi stroga preiskava.

* **Pasja steklina** je zadnje dni, posebno v Beli Krajini zahtevala več žrtev. Kakor nam poročajo, je v Starem trgu na steklini umrl neki dečko, ogrizena pa sta bila tudi dva gospodarja, ki se sedaj zdravita v Zagrebu. Za to boleznijo pa je poginil tudi neki bik. Nevarnost razširjenja je tem večja zaradi prevelike zanemarjenosti v nadziranju kontumaca.

* **Draga ljubezen.** Lepega dne je prišel v ljubljansko gostilno bogat rodoljub z dežele in se takoj začel šaliti z brhko natakario. Pa sta se zmenila za ljubezen. Toda zabava je bila draga, kajti ljubka natakario je rodoljuba izmaknila listnico s 94.000 kronami in se drugo jutro odpravila v Zagreb. Tam je baš nakupovala razne zlate drobnarije, ko jo je aretirali tajni policaji. Pri njej so dobili še 45.000 kron gotovine, ki so jih vrnili prevaranemu rodoljuba. Brhko natakario Milko pa so vtaknili v luknjo.

* **Po krivem nosu** sta jo v Mariboru zopet dobila dva židovska tihotapca, ki sta hotela preko meje spraviti kar 15 kg zlatnine. Ko ju je prišla obmejna policija, sta se seveda delala zelo nedolžna. Takim tičem je treba najostreje namazati kljune.

Iz raznih krajev

* **Ob Poti v Rožno dolino** pri Ljubljani je bila Francu Kmetiču iz Trzina, ki je zaspal na travniku, ukradena listnica, v kateri je imel 94.000 kron denarja.

* **V Škofljici** je lesni delavec Matija Papež z vagona valil hlode. Eden mu je padel na glavo in Papeža tako močno poškodoval, da so ga nezavestnega prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **V Lahovčah** pri Kamniku se je triletni sinko posestnika K. igral z vžigalicami. Vnela se mu je obleka in dobil je zelo težke opekline. Pazite na deco!

* **V Kamniku** je bil nedavno iz železniškega skladišča ukraden velik zaboj raznih mesnih izdelkov, naslovljen na trgovca Kumra. Tatovom vsekakor ni odrekli dobrega apetita.

* **V Šebenjah** pri Križah je posestnikov sin Josip Poljanec pri obiranju črešnje padel z drevesa. Dobil je težke notranje poškodbe in si pretresel možgane.

* **Na Zavrhu** je bil pred par dnevi zvečer napaden Ivan Šuper. Neznani napadalec je bil star okoli 35 do 40 let in je na desni nogi šepal.

* **Na Rakeku** je prošlo soboto brzovlak treščil v nekatere na stranski progi stoječe vagonne. Nezgoda k sreči ni zahtevala nobenih človeških žrtev, pač pa so trije vagoni bili popolnoma razbiti.

* **V Slovenski Bistrici** dobimo počasi menda električno luč iz fajske elektrarne. Pogajanja so v teku.

* **Na Pristavi** pri Trziču je na žagi barona Borna pogorelo precejšnje skladišče desk. Kako je požar nastal, še ni pojasnjeno. Škoda znaša nad milijon kron.

* **V Rožu na Koroškem** je nedavno umrl znani slovenski rodoljub J. Užnik. Dosegel je visoko starost 96 let. N. v m. p.!

Sokolstvo

SOKOLSKO DRUŠTVO NA RAKI je priredilo 1. t. m. javno telovadbo, pri kateri so sodelovala bratska društva iz Krškega, Bregane, Brežic, št. Jerneja in Boštanja. Prireditelj je zlasti v moralnem oziru nadkrilila vse prejšnje in pokazala, kaj premore vztrajno delo v najtežjih okoliščinah. Domače društvo je prvič postavilo na telovadišče 10 lastnih članic in preko 40 moških in ženskih naraščajnikov. Ugajala je zlasti telovadba domačega naraščaja in nastop domačega članstva s puškami. Društvo nima telovadnice, a ga kljub temu štejejo med najbolj delavna društva zagrebške župe in ga po vsej pravici stavljajo drugim društvom za vzgled; obstoja iz samih kmečkih fantov, ki morajo trdo delati od zgodnjega jutra do pozne noči, pa še najdejo časa dovolj za telovadbo. Nekdaj tako razupita Raka se danes lahko ponaša z vzgledno zavednimi fanti in dekleti. Naš Sokol ima strokovno in leposlovno knjižico ter čitalnico, tamburaški in pevski zbor, v zimskem času je priredil javno tombolo, Miklavžev večer in tri dramske predstave.

SOKOL V DOLNJEM LOGATCU si bo dozdal svoj lastni dom, ki bo odprt dne 5. avgusta t. l. Opozarjajo se na to vsi, ki se zavedajo, kako važno nalogo ima društvo ob državni meji.

Zanimivosti

ZAKONI NA ODPOVED.

Vojna je med moškimi vzbudila veliko nezaupljivost napram ženskam. Ta nezaupljivost pa seveda ni vedno umestna in je včasih celo lažniva in preračunjena. Evo dveh slučajev:

Neki mlad Dunajčan je imel z lepo deklico ljubavno razmerje ter je obetal, da jo poroči, čim mu uspe, da osigura življenje sebi in potem njej. Po preteku enega leta, odkar sta se poznala, je predlagala deklica svojemu ljubimcu, da bi skupaj živela. On je bil takoj za to, a le pod pogojem, da živita sicer kakor mož in žena, toda brez obvez-

nosti poroke, ker da se mora prej tudi še prepričati o njeni zanesljivosti. Deklica mu je to izjavo podpisala in tako sta živela tri leta kakor v raju, dokler ni lepega dne mladi gospod prekinil razmerje.

Deklica ga je vsa obupana rotala, naj se vrne k njej, toda on ni hotel več slišati o tem. Končno je vložila proti njemu tožbo, češ, da ji je vzel dekleško čast. A možak je pred sodiščem pokazal izjavo, katero je ona podpisala, in bil oproščen, dasi je bil očitno le navaden slepar.

Še zanimivejše pojme o zakonu je pokazala neka druga razprava pred dunajskim sodiščem, pred katerim se je zagovarjal mlad mož, ki je stopil v zakon pod pogojem, da se po petih letih loči od žene, ako mu ta ne bo več ugajala. Sodišče pa takih pogojev ni priznalo in je možaka vrh vsega še obsodilo zaradi nemoralnosti.

Zakoni na odpoved se pač ne morejo nikjer obnesti. Krepkemu spolu je v tem pogledu svetovati, da rajši še pred vstopom pod nežni jarem temeljito preizkusi svoje izvojljenke.

VELIKANI.

Pri nas poznamo velikane večinoma le iz pravljic, pravega živega velikana pa je malo komu dano videti. Seveda so redki taki ogromni stvori in strahotni za naše pojme. V nekdanjih časih so plemena vedno izvolila za poglavarja največje in najmočnejše moške. To se dogaja deloma še sedaj pri indijanskih in zamorskih plemenih.

Običajna dolžina odrasčenega človeka se giblje med 1 m 25 cm do 1 m 80 cm. Kot povprečna dolžina velja 1 m 65 cm, ker meri večina ljudi med 1 m 60 cm do 1 m 70 cm. Po povprečni višini so največji ljudje Tehuelci v Patagoniji v Južni Ameriki (1 m 78 cm), potem sledijo Polinezijci na otokih Tihega morja (1 m 76 cm), Irokezi (indijanska plemena) v vzhodnem delu Severne Amerike (1 m 74 cm), Švedci v Severni Evropi (1 m 73 cm), Bosanci (1 m 73 cm), guinejski zamorci (1 m 72 cm). Najmanjši pa so pritlikavi narodi (pigmeji) v notranjosti Afrike (1 m 24 cm do 1 m 40 cm), še manjši so Vedi (Wedda) na otoku Ceylonu, potem Bušmani v Južni Afriki, Papuanci na Novi Guineji, Laponci, ki prebivajo na severu Rusije, Finske, Švedske in Norveške, posamezna avstralska plemena in Malajci na otočju Sunda in polotoku Malaki.

Bajke in zgodovina govore mnogo o velikanih. Pri tem se često posebljajo prirodne sile kot velikani. Skandinavske pravljice poznajo ledene velikane, kar ni nič drugega kakor znani silni skandinavski zimski viharji. Pri starih Grkih in Germanih se velikani često borijo proti bogovom. Tako veljajo v njihovih bajkah ognjeniki po navadi kot premagani velikani, ki še po porazu s svojim dihanjem tresejo zemljo. O grškem velikanu Anteu pravi bajka, da obnavlja svojo moč iz dotikanja z materjo zemljo. Antej je prisilil vsakega prišleca, da se je boril z njim, in si je iz lobanj premagancev zgradil oltar. Orški polbog Herkul ga je mogel samo tako premagati, da ga je zadavil v zraku. Vobče vsebujejo grške verske bajke mnogo velikanov, s katerimi so imeli njihovi bogovi često težke boje.

V splošnem je razširjeno mišljenje, da so bili nekdanj ljudje mnogo večji nego so sedaj.

Toda že pred več tisočimi leti so Grki in Rimljani istotako tožili in domnevali, da so bili ljudje pred njimi mnogo večji. Rimski zgodovinar Plinij opira svoje naziranje, da so živeli nekdanj večji ljudje, na ogromno človeško okostje, ki da se je našlo na Kreti, ko se je odtrgal vrh neke gore. Seveda so takrat pogostokrat okostja predpotopnih živali smatrali za človeške kosti.

Razlikovati pa je med visoko rastjo in velikani. Meja med obema je nekako na 2 m 5 cm. Največja višina, ki jo je dosegel kak velikani, znaša 2 m 53 cm. Razlika med visoko rastjo in velikanom je ta, da so visoko raščeni ljudje krepki in zmožni razplojevanja, dočim se opaža pri nenavadnih velikanih nasprotno. Velikani imajo često slabe kosti, majhno glavo, slabotne mišice in se ne morejo ploditi. Tudi duševno zaostali so takšni ogromni stvori. Zato veljajo velikani kot izjemni in nekaki nezdravi pojavi.

Razno

× **Za poletno vročino** so praktični Amerikanci našli izvrsten lek. V Newyorku, kjer včasih res neusmiljeno pali, je lani policija uvedla nov način hlajenje v množicah: zaprla je ob poldnevu poedine ulice in meščani so v kopalnih hlačah primarširali iz hiš na ulico. Tu so se postavili v vrste in gasilno društvo jih je po mili volji obrizgavalo z vodo. Pri tem seveda ni manjkalo veselih prizorov. Letos, ko je vročina v Ameriki še hujša, ima newyorško gasilno društvo zopet vsak opoldan obilo posla. Priporočamo kaj sličnega tudi Ljubljancem.

× **Zakaj se rodijo fantje in zakaj dekleta?** To je uganka, ki neprestano draži učenjake, kajti znanost hoče odkriti tudi to službeno tajnost prirode. Nedavno je neki nemški znanstvenik po svojih opazovanjih prišel do nastopnih zaključkov: Med dvema roditeljskima odloča glede otrokovega spola slabši, pa naj bo to po telesnem ustroju ali slučajno. Ako je oče starejši in slabši od matere, se rodi sin, ako pa je mati šibkejša, se rodi hčerka. Pravijo, da ni pravila brez izjeme; v tem slučaju bodo najbrž izjeme češče kakor pravila. Prav gotovo bo človeštvo še nadalje moralo obnavljati eksperimente in še vseeno ne bo moglo količkaj točneje dognati prirodne zakona, ki odreja spol novorojenčkov.

× **Mesojedci koštrun.** Neki mesar na Tirolskem ima koštruna, ki je prav za prav krvoločna zver. Navadil se je v svojih mladih dneh požirati meso in zdaj se masti z njim — če mu ga le dajo — kakor kak sibirski volk. Drži se vedno doma in neprestano špekulira okrog mesnice. Ko je bil še nedolžno jagnje, so ga mesarski pomočniki zalivali s krvjo, da bi se zredil. S tem so ga privadili na okus krvi in mesa, kajti počasi je začel tudi že trgati čreva in druge odpadke po mesnici. Sne vse, kar mu iz mesnice privoščijo za poboljšek. In se redi, da je groza. Zaklati ga ne marajo, češ, kdo bo pa jedel tako zver — v ovčji obleki.

Zdravstvo

z **Solnčni žarki** so po ceni zdravilo. Sedaj, ko je velika vročina in sije solnce, imamo priliko za tako zvane solnčne kopele. Solnčni žarki zelo ugodno vplivajo na človeško telo. Ako se greš kopati, ne

zamudi izročiti za nekaj časa svoje telo solncu. Če si bolehav in malokrven, moraš biti seveda pazljiv in smeš ležati na solncu sprva le nekaj minut, potem pa vsak dan dalje časa. To te bo okrepilo. Neki zdravnik pravi: Kdor se poleti solnči, zbira v sebi toploto za zimski mraz.

Ženski kotiček

Matere, pazite na snago svoje dece! Neštetokrat se vidi po vaseh kakor po mestih naravnost nagnusno umazani otroci. Umazani otroci so po navadi tudi vedno kilavi in bolehave, ker se ravno v umazanosti zbirajo vsakovrstne kalli bolezni. Ker voda ni draga, zato umivajte deco, ako ji želite dobro. Izgovor, da ni časa, je prazen. Par minut za umivanje si more vsaka mati pritrpati, pa če je še tako zaposlena.

Za smeh in kratek čas

Zato se čudi.

Gašper: «Kdor se oženi, je po mojem mišljenju velik osel.»

Evlatija: «Prav zato se jaz čudim, da vi še niste poročeni...»

Prvi in zadnji zob.

Gervazij: «Naš zobozdravnik je pač velik neotesanec. Ravnokar je onega gosпода z vsemi mogočnimi pokloni spremljal do vrat, dočim je malo prej neko žensko tako rekoč vrgel ven...»

Protazij: «Kaj hočeš, ženska si je dala izpuliti zadnji zob, a gospod šele prvega.»

Čuden žepar.

Mož I.: «Danes ponoči me je prebudil nekak šum, pogledal sem okrog in videl, da je baš vlekel nekdo iz žepa moje suknje denarnico ter jo v veliki naglici preiskoval. Zagrabil sem za samokres, toda — nisem streljal!»

Mož II.: «Pa zakaj ne?»

Mož I.: «Hm, zato, ker bi bil sedaj vdovec...»

Drago pivo.

Oče: «Pomisli vendar, vsaka čaša piva, ki jo izpiješ, stane 20 kron!»

Sin: «Ali mislite, da so tiste čaše, ki jih vi izpijete, cenejše?»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Domanović. Dotični spis prejeli in ga bomo v eni prihodnjih števil objavili.

Kumno, janež, rdečo deteljo, semensko ajdo, lipove cvetje, suhe gobe itd. plačuje najbolje

SEVER & KOMP., Ljubljana

Wolfova ulica št. 12.

36

Kupimo

vsako množino

38

starega svinca
Puškarna v Kranju.